

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ»

ВГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет

Кафедра практики англійської мови та методики викладання

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземної та української філології

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет іноземної філології

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2024

ББК 81.0

С91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан філологічного факультету (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Герасимчук Галина Андріївна – кандидат технічних наук, доцент, декан факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій Луцького національного технічного університету

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мартинюк Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет)

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2024 року, Рівне. 225, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 28.03.2024 р.).

До збірника увійшли матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

<i>Афанас'єва Л. В., Смирнова М.В.</i>	7
Foreign Language in the Process of Solving Problems of Intercultural Communication	
<i>Бігунов Д. О.</i>	9
The Evolution of Categorisation in Cognitive Linguistics	
<i>Бондар Т. Г., Самчук Т. В.</i>	13
Мовне питання: українські біженці у Польщі	
<i>Курята Ю. В., Касаткіна-Кубишкіна О. В., Антоненко Н. Є.</i>	17
Multilingualism in Ukrainian Education in the Context of Eurointegration	
<i>Мирончук Я. А., Бондар Т. Г.</i>	22
Cognitive Linguistics: Overview	
<i>Неродик А. С., Самборська І. М.</i>	25
Деякі вербальні та невербальні характеристики англійської лінгвокультури	

**СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

<i>Михальчук Н. О., Ногачевська І. О.</i>	34
Poetic Text Comprehension as a Problem of Contemporary Linguistics	
<i>Мялковська Л. М.</i>	49
Strategic communications in the information space	
<i>Оздемір О. В., Омелянюк А. Р.</i>	52
Елементи топосу та їх неоготичне втілення в літературі постмодернізму	
<i>Оленіч Н. С., Нісаноглу Н. Г.</i>	58
Фразеологічні одиниці з числовим компонентом “one” в англійській мові	
<i>Потапчук С. С., Ветрова І. М.</i>	59
Компліментарне висловлювання як ілокутивний акт	
<i>Приходько В. Б.</i>	63
Художній переклад в контексті методологічних стратегій літературної компаративістики	

<i>Самборська І. М., Вовчук Н. І.</i>	65
Прагмалінгвістика у контексті сучасної мовознавчої парадигми	
<i>Стернічук В. Б.</i>	70
Wichtige Aspekte in der Entwicklung der Lingustischen Poetik	
<i>Юрійчук Г. П., Вовчук Н. І.</i>	72
Сприйняття та розподіл часу в різних лінгвокультурах	
СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
<i>Бабіч М. В.</i>	79
«Ранкові зустрічі» на уроках англійської мови в початковій школі	
<i>Бігунова С. А., Залевська О. А.</i>	81
Foreign Language Practice through Text Interpretation	
<i>Войтенко І. Г.</i>	84
Особливості дистанційного викладання польської мови як другої іноземної	
<i>Галицька О. Б.</i>	86
Wie schafft man ein inklusives Bildungsumfeld?	
<i>Івашкевич Е. Е.</i>	87
Comparative Results of the Research of Students' Attitude to Learn a Foreign Language as a Way of Mastering Intercultural Competence by Them	
<i>Кваснецька Н. В.</i>	103
Професійні ролі вчителя іноземної мови в НУШ	
<i>Мартинюк А. А., Антоненко Н. Є., Касаткіна-Кубишкіна О.В., Фрідріх А.В.</i>	105
Current Problems of Foreign Language Teaching Methodology in Challenging Times	
<i>Мороз Л. В., Лосінець Ю. О.</i>	108
Роль фонетичних навичок у формуванні соціокультурної компетенції дошкільнят	
<i>Набочук О. Ю.</i>	111
Professional Creativity, Professional Formation and Personal Growth of Future Managers	
<i>Сиденко А. В., Ísak Jónsson</i>	126
Exploring Education at Hofið School in Reykjavik, Iceland	
<i>Смаль О. В.</i>	128
Трансформаційна роль ChatGPT при викладанні та вивченні англійської мови	

Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.	131
Die Vorbereitung von Fachkräften auf eine erfolgreiche interkulturelle Zusammenarbeit	
Monika Stapor	133
Exploring Norwegians' Perspectives on Poland, Polish Language, and Culture	
Стернічук В. Б., Ковальчук Д. Д.	135
Bilingualer Sachfachunterricht: Verborgenes Potential	
Федоришин О. П., Федоришина В.	138
Cooperative Learning Exercises in Active Learning	
Хунавцева Н. О., Харченко Є. М.	141
Facilitation as a Specific Type of a Teacher's Activity	
Шамсутдинова М.-С. Б.	156
Stimulating Motivation to Learn a Foreign Language Among Students by Taking into Account Their Value Systems	
Ясногурська Л. М., Гонтюк С. В.	160
Використання ігрових технологій при навчанні іноземної мови у немовному ЗВО	

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Білоус Т. М., Timoti D.Meloni	164
Intercultural Dimension of Teaching ESL	
Бляшевська А. В., Дмитренко Н. С., Федорець М. А.	166
Дебатна гра як засіб розвитку креативних та когнітивних здібностей здобувачів освіти на заняттях іноземної мови	
Вєтрова І. М., Потапчук С. С.	170
Роль викладача у розвитку навчальної автономії в онлайн-освіті	
Вовчук Н. І., Самборська І. М.	174
Вибіркові лінгвістичні дисципліни у фаховій підготовці студентів-філологів	
Волкова Л. В.	183
Використання паремій при формуванні іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності студентів	
Губіна А. М., Яновець А. І.	189
Особливості успішного початку презентації іноземною мовою	
Денисюк Л. В., Данілова Н. Р.	194
Формування іншомовних мовленнєвих навичок у майбутніх фахівців сфери туризму	

<i>Івашкевич Е. З., Яцюрик А. О.</i>	198
The Development of Soft Skills and Professional Reflection of Teachers of Preschool Educational Establishments	
<i>Корольчук Л. В.</i>	212
Analyzing the Feasibility of Applying Classical Methods of Foreign Language Teaching in Foreign Language Classes for Professional Purposes in HEIs	
<i>Нестерук С. М., Синевич Б. М.</i>	214
Методичні аспекти дослідження художнього тексту при підготовці вчителя-філолога	
<i>Перішко І. В.</i>	218
Interactive Learning in Studying the Theoretical Course of a Foreign Language	
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	221

зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, 06 квітня 2022 року, Луцький національний технічний університет. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2022. С. 293 – 295.

*Оксана Оздемір,
Аліна Омелянюк
(Рівне, Україна)*

ЕЛЕМЕНТИ ТОПОСУ ТА ЇХ НЕОГОТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ В ЛІТЕРАТУРІ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Однією із продуктивних жанрових форм сучасної літератури є готичний роман. Беззаперечна слухність думки про те, що виникнення, актуалізація та активізація даного літературного різновиду спричинена змінами світоглядних парадигм на межі XVIII-XIX, XIX-XX та XX-XXI ст., коли фіксується нестабільність, неефективність соціально-політичних систем та, відповідно, з'являється потреба переосмислення й переформатування морально-етичних, соціально-політичних ціннісних орієнтирів. Підрив довіри до раціоцентричних систем мислення та творення на їх основі суспільних інституцій, спонукає людство змістити спектр уваги в бік духовної парадигми, в царину ірраціонального, незбагненого, інтуїтивного, підсвідомого, «потойбічного», що асоціюється із чимось містичним, загадковим тим, що вабить пізнати й лякає водночас, тим, що може прислужитися людству на шляху власного пізнання та творенню нової, досконалішої, гуманістичнішої, духовнішої реальності.

Той факт, що готичні елементи продовжують активно «пульсувати» в сучасному літературному процесі загалом і в українській літературі зокрема, (В. Шевчук, Г. Пагутяк, Ю. Винничук, М. Гримич, А. Кокотюха, В. Шкляр та ін..) **актуалізує** вивчення особливостей їх літературного втілення. Дослідженням особливостей готики та жанру готичного роману займалися такі вчені як О. Важеніна, І. Васишин, Т. Денисова, І. Денисюк, І. Качуровський,

Н. Лобас, Л. Масенко, С. Павлунік та ін., проте, більшою мірою їхній погляд був скерований на вітчизняний контекст цієї проблеми. Неоготичним елементам топосу в творчості І. Бенкса, поки, уваги приділено не достатньо. Що також робить дану розвідку **актуальною**.

Метою даної розвідки є аналіз неготичних елементів топосу в романі Ієна Бенкса «Осина фабрика». Дана мета конкретизується у ряді **завдань**:

- з'ясувати теоретико-літературознавчі основи трактування понять «топос» та «локус»;
- з'ясувати особливості неготичних елементів топосу в романі І. Бенкса «Осина фабрика».

Визначальною складовою літератури межі ХХ-ХХІ ст. є синтез та формально-змістові експерименти в царині складної сполуки літературних норм різних історичних епох та літературних напрямків. Не лишилися поза творчою увагою митців цього періоду й експерименти із синтезом постмодерних елементів із елементами готичного стилю. Зокрема в хронотопній площині.

Коли говорити про готичну літературу, то топос у ній завжди займає ідейно-домінуючу позицію над часовими характеристиками. Такими ж є пріоритети й у літературі постмодерну, зокрема в романі І. Бенкса «Осина фабрика».

Терміни «топос» і «локус» семантично схожі, бо фактично позначають категорію «місця» у художньому творі та пов'язані з хронотопом, проте зумовлюють різноманітні понятійні тлумачення і методологічне використання. «Дослідники Ю. Безхутрий, І. Вихор, М. Калиняк, І. Козлик, І. Набитович, Л. Пилипюк, І. Ткаченко, В. Фоменко, Д. Чик, Ф. Штейнбук та ін. диференціюють топос і локус у розумінні логічних відношень цілого і частини (топос міста, локус вулиці, театру, приміщення). М. Ловчинський, А. Михайлова використовують поняття топос в широкому значенні, окремо не виділяючи локальні структури міста як компоненти географічного простору (топоси міста, топос будинку, церкви, ратуші). У літературознавстві існує також думка про те,

що один і той же просторовий образ може називатися як топосом, так і локусом, залежно від усвідомлення його як національного символу з актуалізацією його репрезентації оцінних смислів чи реального опису з превалюючими в тексті денотативно-референційними відсиланнями (С. Ігнат'єва, В. Прокоф'єва, Т. Субботіна та ін.). <...> Враховуючи сконстатовану дилему розмежування дефініцій понять топосу і локусу у літературознавстві, недостатньо дослідженою залишається проблема критеріїв чіткого розрізнення топосу і локусів як компонентів географічного простору». (Боклах, 2012). Слушними, на нашу думку є міркування вітчизняного літературознавця Ф. Штейнбука, який характеризує специфіку вживання і розмежування термінів топос і локус, звертає увагу на те, що «топос застосовується для позначення «мови просторових відношень», які проходять крізь художній текст (топос смерті, буттєвий топос, топос небуття, топос соціальноісторичного часу, топос статуй, що оживають та ін.), себто дослідник називає топосами «місця» розгортання перш за все «узагальненоабстрактних сенсів. Натомість локус позначає кореляцію лише з конкретними просторовими образами, які, вочевидь, більше пов'язані з дійсністю» (Штейнбук, 2014: 289). Отже, на думку «Ф. Штейнбука, топос – це поліпросторове поняття, що генерує у собі характеристики абстрактного світу, тоді як локус генерує просторові складові, що мають атрибутивну констатацію у зображуваній дійсності» (Боклах, 2012).

Художній топос роману «Осина фабрика» Ієна Бенкса синтезує в собі суміш сновидних візій, спогадів, поринань в думки. Просторова модель готичного світу в творі унаочнює рецепцію таких рис готичного роману як химерність, алхімічно-містичний образний асортимент («охоронні» стовпи із черепами, трупи, кості, ритуальний «вівтар» на горищі, конструкція «Осиної Фабрики», загадковий кабінет батька тощо), нагнітання страху (очікування повернення брата, що втік з божевільні, постійна «підготовка до оборони» острова та ін.). Не обішовся Бенкс і без притаманних топосам готичних творів таємниць. Твір ними просякнутий наскрізь і автор не поспіхом їх «розплітає» з містичного мережива твору. Страшними виявляються таємниці вбивств

дитиною своїх братів та сестри, таємниця «каліцтва» самого оповідача й головного героя Френка Колдхейма, якого виявляється скалічив не стільки пес, як власний батько, «таємниця» батькового кабінету та «каліцтва» його власної душі. Таємницю топосу внутрішнього світу шістнадцятирічного Френка уособлює в творі локус горища, що є не приступним для всіх інших і в першу чергу для батька. «Закритість» внутрішнього світу Ангуса Колдхейма перед сином, його відчуженість символізує у творі локус постійно надійно, міцно замкненого кабінету.

Неоготичні елементи проступають в творі й у наявності відверто натуралістичних картини жаху (особливим тут є момент із дитиною, що «посміхалася», мозок якої поїдали опариші, епізод з «помстою зайцям», собакою, що покусала Френка та ін.). Промовистою в романі є й готична атмосфера загадковості та напруженість, яка бринить у просторі твору через жахливі, витончені та холоднокровні вбивства, невідомість, брехню та відчуженість між батьком і сином/донькою, що не послаблюється аж до закінчення твору. Таким самим є і його кінець, адже він так і не дає можливості читачу «видихнути» спокійно, а, навпаки, збудує цілий вир думок, уявлень та передчуттів щодо подальшої долі героїв твору.

Самотність та відчуженість головних героїв твору автор відтворює за допомогою топосу острова («острову смерті») як символу відчуження цих двох від суспільства, топосу дому в якому вони «пересікаються», фактично, тільки на кухні і мають змогу бути самими собою лише нарізно у локусах робочого кабінету (батько) й горища (син/донька), що символізують, як було сказано, внутрішні світи цих двох нещасних, глибоко самотніх, душевно (й фізично теж) скалічених людей.

Самотній, понурий маєток, як і у готичних творах, нагадує напівзруйнований замок в якому відсутній домашній затишок та гармонія. Його покинула мати Френка, покинув його й брат, що спершу поїхав вчитися, а потім був запроторений у божевільню. «Покинули», правда, не з власної волі, два брата й сестра Френка, яких він убив.

Дім, господарем якого є поволі бідніючий інтелігент-інтелектуал лікар (а у готичних романах, як правило, аристократичний злочинець, що оповитий атмосферою загадковості) стояв самотньо на острові за межами міста. Топос дому, як і в готичних романах, містив «похмурі», загадкові кімнати та був просякнутий неприємними запахами кухні, батькових реактивів, іноді, смородом перегару й сигарет, пороху, що просочувався з підвалу, газів погано перетравленої їжі тощо.

О. В. Лівінська вказує, що «Дім у системі символічно-екзистенційних вимірів буття людини в світі концентрує в собі все розмаїття значень, пов'язаних із сімейним життям, подружнім коханням, любов'ю батьків до дітей та дітей до батьків, спільною працею та життям у всіх його буденних та святкових виявах за стінами, що бережуть родинне тепло» (Лузан, 2012), які цей дім, нажаль, «покинули».

Дім в системі Бенксового твору є топосом у складі більшого топосу – острову, що з'єднаний із зовнішнім світом, «чужим» по відношенню до героїв, лише мостом. «Свій» світ – острів, дім, «таємні кімнати», головний герой ретельно оберігає, створюючи всякого роду захисні бар'єри та перепони (дамби, ритуальні стовпи, засідки тощо) на випадок вторгнення зовнішнього, «чужого світу», що символізує замкнутість його власного, внутрішнього світу.

Топос острова символізує замкненість, відмежованість від соціуму, цивілізації, перебування на одинці з природними стихіями та самим собою, «дозволяє автору створити ідеальне експериментальне поле, яке концентрується виключно навколо одного героя (або групи героїв), тому що віддаленість та ізоляція острова перешкоджають будь-якому впливу зовні. <...> В англійській літературі образ острова набуває особливої значущості не тільки тому, що є ідеальним простором для морально-філософського експерименту, а й у зв'язку із специфікою національного менталітету, його особливого ставлення до острівної тематики» (Закреницька, 2020).

Таким чином, топоси острова й маєтку (замок у готичних творах) також відсилають нас до асоціацій із готичною традицією відображення глибин

відчущення, загадковості, таємниць потойбічного, незбагненого, непізнаного внутрішнього світу відчуженої людини.

Отож, такі готичні елементи топосу як химерність, алхімічно-містичний образний асортимент, нагнітання страху, таємничість, картини жаху, топос «острова смерті», старовинного маєтку, локусів «таємних» кімнат тощо, модифікуючись у простір постмодерної літератури. Тим самим засвідчуючи продовження розвитку готичної літератури і в наш час, органічно вплітаючись у канву постмодерних текстів, сприяючи можливості виразніше відобразити ситуації дисгармонії, внутрішніх страхів, болю, проблем, хаосу та невизначеності сучасного світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боклах Д. Ю. Дефініції і взаємозв'язок категорій топосу, локусів, хронотопу міста та їх реалізація у міському тексті художнього твору. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/download/6778/6271/>
2. Закреницька І. Хронотоп острова в ранніх романах В. Голдінга. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/4206/Zakrenytska-I.I.-Ang1-M19-free.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Лузан А.О. Вступ до філософії. URL: <https://kpdi.edu.ua/biblioteka//%D0%92/%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97%20%D0%9B%D1%83%D0%B7%D0%B0%D0%BD%20%D0%90.%D0%9E..pdf>
4. Штейнбук Ф. Прологомени до студій тілесної тропосфери. *Теоретична і дидактична філологія: Зб. наук. праць*. Переяслав-Хмельницький: ПХ ДПУ, 2014. Випуск 18. С. 286 – 294.